

**Sayın Merkez Bankası Başkanımız,
Sayın Başkan,
Meclisimizin Değerli Üyeleri,
Meclisimizin Saygıdeğer Onur Üyeleri,**

Kasım ayı meclis toplantımızda görüşlerimi sizlerle paylaşmadan önce, hepinizi şahsım ve Yönetim Kurulumuz adına saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

Sayın Başkan ve Meclisimizin Değerli Üyeleri,

Bugün çok özel bir konuğumuz var. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Başkanı Sayın Murat Uysal, “Nitelikli ve Sürdürülebilir Üretim Ekonomisi için Finansal Politikaların ve Fiyat İstikrarının Önemi” konulu bu ayki meclis toplantımıza değerli çalışma arkadaşlarınızla birlikte katılarak bizleri mutlu ettiniz. Katılımınız nedeniyle teşekkür ediyor, hoş geldiniz diyorum.

Sanayinin unutulduğu 30 yıllık uzun bir dönemin ardından dünya bugün yeni bir sürecin arayışında. Bugünü ve geleceği düşünürken geride kalan o uzun dönemi iyi analiz etmek gerekiyor. O dönem: Zenginlik idealinin reel ekonomiden, üretimden, alın terinden uzaklaştığı, üretimin yerine sanal zenginliğin rağbet gördüğü, finansal sermayenin sanayi sermayesi üzerinde egemenlik kurduğu bir dönemdi.

Özetle; sanayinin küresel gelirdeki payının azaldığı bir dönemin ardından bugün küresel borçlanmanın 250 trilyon doları aşarak dünya hasılasının üç katına ulaştığı, adaletsizlik ve eşitsizliklerin derinleştiği ve reel sektör ile finans sistemi arasındaki kopukluğun had safhaya çıktığı bir ortamla karşı karşıyayız.

2008'deki küresel krizin ardından başta merkez bankalarının parasal genişleme politikaları olmak üzere çözüm olarak sunulan reçeteler maalesef çare üretmedi, üretmiyor. Öyle ki, ortaya atılan ve uygulanan çözümler büyüme ve güven sorunlarını kalıcı olarak çözemediği gibi; yeni dengesizlik ve riskleri de ortaya çıkardığı bir gerçek.

Nitekim 2019'un sonlarına yaklaştığımız bugünlerde özellikle ticaret anlaşmazlıklarının etkisiyle küresel büyüme ivme kaybederken, güven ve yatırım iştahı da oldukça zayıf seyrediyor. Zira bu yıl için küresel krizden bu yana, global ekonomide en düşük büyüme performansı bekleniyor. Diğer taraftan enflasyon üzerindeki aşağı yönlü riskler artarken, merkez bankaları da çareyi, yeniden destekleyici parasal duruşa yönelmekte buluyor.

Uzun süreli düşük faiz ortamının, varlık fiyatlarını aşırı değerlendirerek küresel finansal sistemde ciddi riskler biriktirmiş olması da bir diğer önemli sorun. Evet, tehlike büyük: Bugün küresel tahvil pazarının yaklaşık dörtte biri negatif faizle işlem görüyor. Böyle bir süreçte varlık fiyatlarında "ani düzeltme" olasılığı en önemli endişe kaynağı olarak önümüzde duruyor. Tüm bunlar dünya ekonomisinin kısır bir döngü içerisinde sıkışıp kaldığını ve politika yapıcılarının çözüm üretmekte zorlandığını açıkça gözler önüne seriyor.

Şunu özellikle ifade etmek isterim ki, bugün esas sorun; artık para politikalarıyla çözülemeyecek kadar yapısal. Zira hepimizin bildiği üzere, merkez bankaları dolaylı yoldan büyümeye katkı sağlayabilse de; sürdürülebilir büyüme için

gerekli yapısal reformları ve verimlilik odaklı yatırımları tek başına gerçekleştirmeleri mümkün değil. Ayrıca merkez bankalarının ticaret, teknoloji, sürdürülebilirlik gibi alanlarda uluslararası anlaşmazlıkları çözme ve koordinasyonu sağlama yetkisi de yok, rolü de yok.

Para politikalarının giderek etkisinin azaldığı günümüzde çare olarak şunlar öneriliyor: Alternatif politikalara ağırlık verilmesi. Özellikle yapısal reformların hızlandırılması. Ayrıca bütçe imkanları elverişli olan ekonomilerde para politikasının mali genişlemeyle desteklenmesi, altyapı harcamalarının, beşeri sermaye yatırımlarının ve üretkenlik artışının teşvik edilmesi gerektiği görüşü güç kazanıyor.

Sayın Başkan ve Değerli Meclis Üyeleri,

Bugün dünya toplumları daha fazla refah, adalet ve öngörülebilir bir gelecek istiyor. Bunun için de nitelikli ve sürdürülebilir büyümenin sağlanması gerekiyor. Geleceğe ilişkin endişeleri azaltmak, kaygıların yerine umutları yeşertmek için üretim odaklı bir ekonomi anlayışı hakim kılınmalı. Çünkü ekonomin refah üreten, istihdam yaratan, verimlilik artışı sağlayan asli unsuru üretim, dolayısıyla sanayi sektörüdür.

Üretim ekonomisine hak ettiği yeri yeniden kazandırmak için birinci koşul, finans ayağının sağlam olmasıdır. Bunun yolu ise, finans ile reel sektörün uyum içinde işbirliğini esas alan bir sanayi ve üretim ekosisteminin yaratılmasından geçiyor. Reel sektör odaklı; üretimi, büyümeyi, istihdamı, verimliliği gözetten

yeni bir modelin kurgulanması, geleceği kaybetmemek için tek seçenek durumunda.

İnsanın hayatına dokunmayan, tamamen rakamların yorumuna indirgenmiş bir ekonomi anlayışından uzaklaşarak odağına insanı ve üretimi alan yeni bir yaklaşım geliştirmek zorundayız. Zira kalkınma ve toplumsal huzurun ancak ekonomik gelişmişlik, sosyal gelişmişlik, insani gelişmişlik, sürdürülebilirlik ve yönetişim unsurlarının aynı anda ve birbirleriyle uyumlu olarak gelişmesi halinde sağlanabileceğine inanıyoruz.

Dünya ekonomisindeki gelişmeler ölkemiz ekonomisini de doğrudan etkiliyor. Türkiye ekonomisinin son aylarda dipten dönüş sinyalleri verdiğini görüyoruz. Faiz indirimleri ve kredi büyüme hızlarındaki toparlanmanın da etkisiyle son çeyrekte ekonomideki aktivite güç kazanırken, dış talebin büyümeye pozitif katkısı azalarak da olsa devam ediyor. Enflasyon tarafında ise maliyet baskılarının azalması, iç talebin ılımlı seyri ve baz etkilerinin katkısıyla iyileşme eğilimi gözleniyor. Cari dengedeki olumlu görünüm sürerken, bütçe açığında ise artış söz konusu.

2020 ve sonrasını ise bugünden öngörmek kolay olmamakla birlikte önümüzdeki yılın ekonomik performans açısından daha iyi geçmesini umut ediyoruz. Yaklaşık bir yıldır devam eden ekonomik dengelenme süreciyle birlikte borçlanma maliyetlerinin geri çekilmesi, ölk risk priminin azalması reel sektör açısından son derece olumlu.

Kuşkusuz finansman maliyetlerinin düşmesinde, küresel ekonomideki gelişmeler belirleyici rol oynadı. Ticaret savaşları ve büyümeye ilişkin endişeler nedeniyle uluslararası kuruluşlar büyüme tahminlerini aşağı çekerken, ABD ve Avrupa merkez bankaları yeniden destekleyici para politikalarına yöneldi. Bütün bu gelişmeler, bir yandan Merkez Bankamızın manevra alanını genişletirken, diğer yandan küresel ekonomideki yavaşlamanın ihracat pazarlarımız üzerindeki olumsuz etkilerine karşı önlem almamızı gerektiriyor.

Önümüzdeki dönemde büyüme ve istihdamın canlandırılması ile finansal istikrarın tesis edilmesi arasındaki hassas dengenin en kritik başlık olacağını düşünüyoruz. Geçmiş yıllarda olduğu gibi gelecek yıllarda da temel amacı fiyat istikrarı olan Merkez Bankamız'ın, en az bu hedef kadar önemli olan finansal istikrarın korunmasında da en önemli aktör olmaya devam edeceğine inanıyoruz.

Zira geçmiş deneyimlerimizden biliyoruz ki finansal istikrar bozulduğunda ilk şok 10-15 günde atlatılsa da; ardından gelen artçı şoklar; güvensizlik ve durgunluk olarak uzun zamana yayılıyor ve toparlanma yılları alıyor. Diğer taraftan finansal istikrarda yaşanan kırılmalıklar, dolarizasyonun da en önemli nedenini oluşturuyor.

Yine yapılan araştırmalar da gösteriyor ki, finansal istikrarsızlığın üretim üzerindeki olumsuz etkileri, istikrar dönemlerindeki olumlu etkilerden daha güçlü. İşte bu asimetric durum da dikkate alındığında, finansal istikrara risk teşkil eden faktörlerin hassasiyetle izlenmesi, gerekli önlem ve

politikaların zamanında geliştirilmesi, sanayi sektörümüzün gücünün arttırılması için daha da önem kazanıyor.

Şunu özellikle vurgulamak isterim ki, 11. Kalkınma Planı'nda yer alan yerli üretimin artırılması ve imalat sanayiine odaklanması yönündeki yaklaşım, sanayi sektörümüzde memnuniyet uyandırıyor. Bundaki sonraki süreçte rekabetçi üretim ve verimliliğin geliştirilmesi adına odak noktamızın, firmalarımızın sağlam bir finansal yapıya kavuşturulması olması gerektiğine inanıyoruz.

Sayın Merkez Bankası Başkan'ım,

Şimdi de reel sektörün ihtiyaçlarına yönelik bazı görüş ve önerilerimizi sizlerle paylaşmak istiyorum.

Hepimizin bildiği üzere bugün borçlanmanın maliyeti işletmelerimizin temel sorunları arasında ilk sırayı alıyor. Tasarruf oranlarının yetersiz olduğu ülkemizde bankacılık sistemi üzerinden sağlanabilecek sanayi finansmanı oldukça sınırlı. Dolayısıyla bu durum, sanayicilerin borçlanmasını pahalılaştırırken, kredi kullanmakta ipotek vb. ek maliyetleri de beraberinde getiriyor. Sanayici gerek yatırımlarında, gerekse diğer işletme faaliyetlerinde ihtiyaç duyduğu finansmana uygun koşullarda ulaşamıyor.

İşte bu noktada ilk defa bizim dile getirdiğimiz ve yıllardır savunduğumuz yeni nesil Kalkınma Bankacılığı modeli öne çıkıyor. Bu modeli, gelişmiş ülkelerde olduğu gibi yüksek teknoloji tabanlı, katma değeri yüksek ürünleri içeren güçlü bir

yatırım hamlesi gerçekleştirmek için de en uygun çözüm olarak görüyoruz.

Bu çerçevede yeniden yapılandırma sonrası faaliyetlerine başlayan Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası'nın kuvvetlendirilen sermaye yapısının katkısıyla sanayimizin uzun vadeli proje finansmanına ivme katmasını bekliyoruz.

Kalkınma Bankamızın kaynaklarının çeşitlendirilmesi ve genişletilmesi konusundaki çalışmaların artarak devam etmesini ümit ediyoruz. Buna ek olarak Merkez Bankamızın Eximbank örneğinde olduğu gibi uzun vadeli kredilere re-finance sağlama seçeneğinin de değerlendirilmesini öneriyoruz.

Sanayimizin finansman kaynaklarını sınırlayan en önemli unsurlardan biri de, bize göre, teminata dayalı bankacılık anlayışı. Bugün sanayici olarak yatırımlarımız için kredi almak istediğimizde, kredi tutarının 2 hatta 3 katına varan teminat talepleriyle karşı karşıya kalıyoruz. Teknoloji odaklı bir sanayi hamlesi hedeflediğimiz bu dönemde tapu ve ipoteye dayalı bir bankacılık anlayışından artık uzaklaşmamız gerekiyor.

Teminat sorunlarımızın hafifletilmesinde KGF deneyiminin, bize güzel bir örnek oluşturduğunu düşünüyoruz. Teminat kaldırıcı işlevi görerek reel sektörü belli ölçüde rahatlatan KGF'nin bundan sonra niteliksel bir dönüşümle üretken yatırımlara katkısının artırılmasını umuyoruz.

Yine bankacılık sistemimizde sağlıklı ve verimli bir kredi tahsis mekanizmasının uygulanması ve üretime öncelik veren

kredilendirme anlayışının hakim kılınmasının önemini vurulamak istiyorum. Bu anlayışın Merkez Bankası politikalarıyla desteklenmesi, kollarlanması ve ödüllendirilmesi gerektiğine inanıyoruz.

Bilindiği üzere Merkez Bankamız Ağustos ayından itibaren zorunlu karşılık oranlarının belirlenmesinde, bankaların kredi büyüme hızlarına göre derecelendirmeye gitti. Biz bu noktada bir adım daha ileri gidilerek, reel sektör yatırımlarına yönelik kredilerin büyüme hızı da hesaba katılarak zorunlu karşılık oranlarının belirlenmesini öneriyoruz.

Reel sektörün finansmanı konusundaki en önemli kırılma noktalarımızdan biri de döviz dayalı borç yükü ve bunun yarattığı bilanço riski. En başta şunu ifade etmek isterim ki, bizler sanayici olarak keyfi nedenlerden dolayı döviz borçlanmasına yönelmiş değiliz. Uzun vadeli, uygun maliyetli TL kredi bulamadığımız için yurt dışı kaynaklara yönelmek zorunda kaldık. Ama bugün önemli bir döviz borcu ve kur riskini üzerimizde taşıyoruz.

Bununla birlikte bizler içinden geçtiğimiz ekonomik dengelenme sürecinde TL finansman koşullarının nispeten iyileşmesinden de destek alarak yüksek döviz borçlarının TL'ye döndürülmesi konusunda teşvik edici bir model sunulabileceğini düşünüyoruz.

Bu çerçevede, dolarizasyonun hayatımızdan çıkarılması ve TL ile borçlanma felsefesinin yaygınlaştırılmasında yarar görüyoruz. Bu noktada reel sektörümüzün kur risklerine karşı direncini artırmak, savunma mekanizmalarını güçlendirmek

amacıyla inovatif destekler sağlanması ve eğitimler düzenlenmesi gerektiğini de unutmamalıyız.

Bir diğer önerimiz de Eximbank kredileri ile ilgili. Eximbank'ın öz sermayesinde öngörülen artışla ihracatçılarımıza kredi ve sigorta desteğinin artacak olması biz sanayicileri sevindiriyor. Zira hepimizin bildiği üzere Merkez Bankası ile Eximbank arasındaki re-finance ilişkisi ihracatçılarımıza önemli bir destek sağlıyor. Öte yandan döviz dayalı finansman ağırlığını azaltmaya çalıştığımız bu dönemde, Eximbank'ın TL cinsi kredi verme kapasitesinin artırılmasında da yarar görüyoruz.

Son olarak bir konuya daha değinmek istiyorum. Türkiye ekonomisinin, önündeki en temel sorun; makul, sürdürülebilir, nitelikli ve kaliteli büyüme sorunudur. Ekonomik kalkınma ve refah yaratan kapsayıcı bir büyüme özlemimizdir. Bu çerçevede yüksek büyüme-yüksek cari açık kısır döngüsünden kalıcı olarak çıkılmasını sağlayacak yapısal reformların artık daha fazla zaman yitirilmeden kararlılıkla hayata geçirilmesinin zamanı geldiğine inanıyoruz.

Türkiye'nin krize davetiye çıkaran dopingli büyüme arayışlarına artık son vermesi gerekiyor. Zira, kısır bir döngüye yol açan bu durum, Türkiye ekonomisinde büyük zorluklarla, özveriyle inşa edilen üretim merkezlerini tahribata uğrattıyor. İstihdam kayıplarına neden oluyor. Kaynak israfına yol açıyor.

Sayın Başkanım,

Biz Türkiye'nin yüksek, sağlıklı, hormonlu bir büyümeden ziyade sağlıklı, nitelikli ve sürdürülebilir büyümesinden yanayız. Bu bağlamda Merkez Bankamızın yakın zamanda reel sektör ile başlattığı diyalogu son derece önemli buluyor ve bu etkileşimin uzun vadeli, kaliteli ve refah yaratan bir büyümenin önünü açmasını temenni ediyoruz.

Sizin ve Değerli arkadaşlarınızın bu toplantımıza katılımını da Merkez Bankamız ile reel sektör arasındaki etkileşimin güçlenmesi açısından somut bir adım olarak gördüğümüzü buradan özellikle ifade etmek istiyorum.

Sanayimizin geleceği açısından kurumlarımız arasında sürdürülebilir bir diyalog her zaman var olmalıdır. Bu anlayıştan hareketle İSO ve Merkez Bankamız belli aralıklarla birlikte toplanacak çalışma grupları oluşturmalıdır. Bu diyalog zemini, görüş alışverişinin ötesine taşınmalı; iki kurumun sahip olduğu sağlıklı ve zengin veri tabanlarını değerlendirerek yapısal ve sektörel reform önerileri geliştirmelidir. Böyle bir çalışmanın birçok ülkeye örnek olacağına da inanıyorum.

Sayın Başkan, Meclisimizin Değerli Üyeleri ve Kıymetli Konuklar,

Konuşmamın son bölümünde, geçtiğimiz ay gerçekleştirdiğimiz Odamız çalışmaları hakkında kısaca bilgi vermek istiyorum.

İstanbul Sanayi Odası olarak, ilgiyle takip edilen "Ülke Günleri" etkinliklerine geçtiğimiz günlerde de devam ettik. Bu

kapsamda 24 Ekim’de Moldova, 12 Kasım’da Kuzey Makedonya ve 18 Kasım’da Arnavutluk ülke günü etkinliklerini düzenledik. Bu vesileyle ülke günü etkinliklerimize 2 Aralık’ta düzenleyeceğimiz Uganda ülke günü ile devam edeceğimizi buradan bildirmek istiyorum.

Benzer şekilde, üyelerimize potansiyel ihracat pazarlarını yerinde inceleme imkanı sunan ülkelere yaptığımız sektörel heyet ziyaretlerimize de devam ediyoruz.

Geçen ay İtalya Lombardia Bölgesi’ne bir çalışma ziyareti gerçekleştirdik. İSO Meclis ve Meslek Komitesi temsilcilerinin katılımı ile 21-23 Ekim 2019 tarihleri arasında gerçekleşen ziyarette dijitalleşme, Sanayi-Üniversite İşbirliği ile ilgili verimli temaslara yapıldığını buradan bildirmekten menuniyet duyuyorum.

Yine konfeksiyon yan sanayicilerimiz 21-25 Ekim tarihleri arasında Özbekistan’a, iç giyim sanayicilerimiz de 9-12 Kasım tarihleri arasında Nijerya’ya son derece verimli geçen ziyaretler yaptı. Bu benzer heyet ziyaretlerini, meslek komitelerimizin katkıları ile önümüzdeki dönemde de devam ettireceğiz.

Geçen ay sanayicimiz açısından gerçekleştirdiğimiz önemli bir etkinliğimizi de Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımız ile yaptık. Ağustos ayında hayata geçen ve çok süratli bir şekilde uygulama yönetmeliği hazırlanan Teknoloji Odaklı Sanayi Hamlesi Programının tanıtımını Sanayi ve Teknoloji Bakan Yardımcımız Sayın Fatih Kacıır’ın katılımı ile 25 Ekim tarihinde gerçekleştirdik.

İstanbul Sanayi Odası (İSO) olarak, Milli Eğitim Bakanlığı ile yaptığımız Mesleki Eğitim İş Birliği Protokolü kapsamında 39 okulumuzda, sektör temsilcilerimizin de katkı ve katılımıyla yürüttüğümüz eğitim ve bilgilendirme seminerlerine devam ediyoruz.

Bu proje kapsamında Oda olarak bir ilke daha imza attık. Projedeki en önemli aktörler olarak gördüğümüz okul müdürlerine yönelik, özel olarak kurgulanmış ve ülkemizde bir ilk olan yönetici geliştirme programını Odakule’de gerçekleştirdik. 6-7 Kasım tarihlerinde gerçekleşen programın ikinci gününe Milli Eğitim Bakan Yardımcımız Mahmut Özer de katıldı. Meslek liselerini kalkındırmak için uyguladığımız bu projenin önemini okul müdürlerine bizzat anlattı.

Geçen ay Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan himayesinde büyük bir fidan dikim kampanyası başlatıldı. Orman Genel Müdürlüğü, 11 Kasım 2019’da 81 ilde 11 milyon fidanın toprakla buluşturulacağını açıkladı.

Biz de bu kampanyada sanayiciler olarak yerimizi aldık ve yakın zamanda ulaşacağımız 20.000 üye sayımıza atfen “İSO 20.000 Üye Hatıra Ormanı” projemizi önümüzdeki Cumartesi günü 30 Kasım’da saat 12:00’de Şile Sofular mevkiindeki orman alanında yapacağımız bir törenle hayata geçiriyoruz. Doğa, çevre ve odamız için çok anlamlı bulduğum bu fidan dikim merasimimize tüm Meclis ve Meslek Komitesi Üyelerimizin katılımını bekliyoruz.

Sayın Başkan ve Değerli Meclis Üyelerimiz,

Sözlerimi burada noktalarken; Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Başkanı Sayın Murat Uysal'a, tekrar hoş geldiniz diyor, hepinizi, şahsım ve yönetim kurulumuz adına bir kez daha saygı ve sevgiyle selamlıyorum.